

Protopresbiter Theodoros Zisis

ÎNGRĂDIREA NU ESTE SCHISMĂ

Lămuriri datorate

traducere din neogreacă de Emanuel Dumitru

ASMI-B
Suceava, 2018

Îngrădirea nu este schismă - Lămuriri datorate

Titlul original: Δέν εἶναι σχίσμα ἡ Ἀποτείχιση.
Ὅφειλόμενες ἐξηγήσεις

Autor: Protopresbiter Theodoros Zisis, Profesor emerit
al Facultății de Teologie a Universității „Aristotel” din
Tesalonic

Traducere din neogreacă de Emanuel Dumitru

ISBN: 978-973-0-26549-1

© 2018 *Asociația Sfinții Mărturisitori din Închisori
Bucovina*

Toate drepturile rezervate pentru această traducere.

Comenzi: sfintii marturisitori@gmail.com

Preluarea unor texte sau capitole este liberă, cu menționarea
exactă a sursei citate.

Cuprins

Prolog.....	5
I. Îngrădirea de erezie, nu de Biserică.....	7
1. Îngrădirea interzisă și îngrădirea permisă.....	7
2. De ce a fost dat Canonul 15?.....	13
3. Poziția exprimată prin cuvintele „Noi rămânem în Biserică, nu plecăm” este eronată. Cine sunt cei care pleacă din Biserică?.....	16
4. Exemplul Sfântului Maxim Mărturi- sitorul și al Sfântului Grigorie Palama.....	18
5. Atitudinea luptătorilor pentru adevărul de credință este statornică, fermă și vrednică de încredere.....	25

6. În locul termenului „îngrădire” e mai bine să folosim expresia „întreruperea pomenirii” 28

II. Nu vom provoca schismă
(Sfintele Taine sunt valide și fără pomenirea episcopului)..... 31

1. Ce reiese din Canonul 15 al Sinodului I-II din Constantinopol: Sfânta Liturghie nu se săvârșește în numele episcopului..... 32

2. Ecumenismul este erezie condamnată..... 41

3. Întrebări și probleme actuale..... 48

4. Nu avem planuri schismatice. Păzim unitatea Bisericii în Credința Ortodoxă 67

Prolog

Marcat de carențe, pseudosinodul întrunit în luna iunie a anului 2016 în localitatea Kolymbari din Creta nu numai că nu a reprezentat totalitatea episcopilor și credincioșilor ortodocși, din acest motiv neavând caracter panortodox și neexprimând nici unitatea Bisericii, dar în primul rând nu a exprimat cugetul ortodox al Bisericii celei Una, Sfinte, Sobornicești și Apostolice și a atacat dogme și învățături fundamentale și esențiale.

Din acest motiv era de așteptat ca acest „sinod” să nu fie acceptat de pleroma dreptcugetătoare a Bisericii, de clerici și mireni. Aceștia, aplicând tradiția canonică a evlaviei, au întrerupt pomenirea episcopilor care au semnat sau au acceptat hotărârile „sinodului” și au trecut la așa-numita îngrădire, pe baza Canonului 15 al Sinodului I-II (861), convocat de Sfântul Fotie cel Mare.

Acest gest a generat multe semne de întrebare în rândul credincioșilor neinformați cu privire la subiectele legate de credință și a

declanșat persecutări și calomnii din partea anumitor episcopi neinstruiți sau devotați ereziei ecumenismului împotriva clericilor curajoși și mărturisitori, care, urmând Sfinților Apostoli și Sfinților Părinți, nu vor accepta panerezia ecumenismului, încununată acum chiar și cu recunoaștere sinodală.

În această broșură din seria „Kairos” răspundem unor întrebări care apar și îi preocupă pe credincioși, însă demonstrăm și caracterul nejustificat al persecutării celor care încercăm să apărăm Biserica de erezii și de schisme. Ne aflăm din nou în fața pericolului apariției unei schisme, pe care o creează însă susținătorii pseudosinodului din Creta, nu noi, cei care ne luptăm împotriva acestuia. Pacea în sânul Bisericii nu va fi restabilită prin persecutări și calomnii, ci prin respingerea hotărârilor eretice ale pseudosinodului din Creta prin intermediul unui nou sinod ortodox.

Septembrie 2017

Protopresbiter Theodoros Zisis

I. Îngrădirea de erezie, nu de Biserică

1. *Îngrădirea interzisă și îngrădirea permisă*

În ultima vreme se vorbește adesea de „îngrădire” și de credincioși „îngrădiți”, folosirea acestor cuvinte fiind însoțită de multe ori și de interpretarea greșită și mai degrabă deliberată a conținutului lor conceptual. Substantivul „îngrădire” (gr. ἀποτείχισις) este derivat al verbului a îngrădi (gr. ἀποτειχίζω), care, potrivit dicționarului, înseamnă „a fortifica, a despărți printr-un zid, a ridica un perete despărțitor”. Prin urmare, cuvântul „îngrădire” înseamnă „despărțire prin intermediul unui zid, întărire”; iar zidul pe care îl ridică cineva pentru a se apăra se numește îngrădire.

Este clar că utilizarea cuvântului „îngrădire” presupune existența unui pericol, a unui

dușman, în fața căruia, pentru a te apăra, ridici un zid. În limbajul bisericesc termenul „îngrădire” a fost introdus prin canonul 15 al Sinodului I-II, desfășurat în timpul Sfântului Fotie cel Mare (861), în care este evident și limpede ca lumina zilei care este pericolul care impune îngrădirea: erezia și episcopii eretici.

Mai exact, prin cele două canoane anterioare, pentru a preîntâmpina apariția schismelor, prin canonul 13, Sinodul îi pedepsește prin aspră pedeapsă a caterisirii pe preotul sau pe diaconul care întrerupe comuniunea cu episcopul său și nu îi mai pomenește numele la diversele rugăciuni din timpul Sfintei Liturghii, înainte ca episcopul să fi fost condamnat de un sinod, „înainte de cercetarea sinodală” (πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως), invocând unele presupuse greșeli, „delicte” (ἐγκλήματα), ale episcopului, adică nu probleme de credință, ci neorânduieli de natură administrativă, financiară ș.a. Canonul 14 reiterează aceste lucruri, impunând pedeapsa caterisirii de data aceas- ta episcopului care întrerupe comuniunea cu mitropolitul său pentru aceleași motive.

Canonul 15 prezintă o particularitate: în prima parte spune același lucru ca și canoanele 13 și 14, cu referire la mitropolitul care întrerupe comuniunea cu patriarhul sub a căruia jurisdicție canonică se află. În a doua jumătate însă, unde este introdus și conceptul de îngrădire, canonul face o excepție, pe baza căreia clericii din orice treaptă și funcție pot întrerupe comuniunea cu superiorul lor bisericesc și să nu îl pomenească; aceasta se întâmplă atunci când episcopul, mitropolitul sau patriarhul predică și învață „cu capul descoperit” (γυμνῆ τῆ κεφαλῆ), adică în mod deschis, fățiș, o anumită erezie, care a fost osândită de Sinoade și de Sfinți Părinți (παρὰ τῶν Ἁγίων Συνόδῳ νῆ Πατέρων κατεγνωσμένην). Această întrerupere a comuniunii și a pomenirii episcopului, mitropolitului sau patriarhului se face chiar înainte ca acea problemă să fi făcut obiectul discuțiilor unui sinod, adică „înainte de cercetarea sinodală”.

Ceea ce are o deosebită importanță este faptul că cei care se îngrădesc pe sine de astfel de așa-ziși episcopi, care propovăduiesc erezia, nu doar că nu se supun sancțiunilor pe care le

impun canoanele anterioare, și anume pedepsei caterisirii, ci, mai mult, se învrednicesc și de cinstea cuvenită din partea ortodocșilor fiindcă s-au îngrădit, adică s-au separat prin zidul adevărului, nu de episcopi, ci de pseudoepiscopi, și fiindcă nu numai că nu provoacă schisme și dezbinări, ci se silesc să izbăvească Biserica de schismele și de dezbinările pe care le provoacă pseudoepiscopii. În continuare, vom reda textul exact al canonului, pe care din nefericire mulți nu îl iau în seamă și vorbesc nepregătiți și superficial, apoi vom comenta anumite puncte ale acestuia, pentru a clarifica noțiunea de îngrădire, și în special cine este persoana sau care sunt persoanele de care se îngrădește cineva, care este pericolul, dușmanul pentru respingerea căruia se ridică zidul, pentru a se împiedica înaintarea și răspândirea acestuia. Ce rezultă din textul canonului? Se îngrădește cineva de Biserică sau de erezie, de episcopi adevărați sau de pseudoepiscopi? Să recitim cu atenție textul canonului 15, pe care-l redăm în cele ce urmează:

„Cele ce sunt rânduite pentru presbiteri, episcopi și mitropoliți, cu mult mai vârtos se

potrivesc pentru patriarhi. Drept aceea, dacă vreun presbiter, sau episcop, sau mitropolit ar îndrăzni să se depărteze de comuniunea cu propriul său patriarh și nu ar pomeni numele acestuia, precum este hotărât și rânduit în dumnezeiasca slujbă tainică, ci mai înainte de înfățișarea în fața sinodului și de osândirea definitivă a acestuia ar face schismă, Sfântul Sinod a hotărât ca acela să fie cu totul străin de toată preoția, dacă numai se va vădi că a făcut această nelegiuire. Și acestea s-au hotărât și s-au pecetluit pentru cei ce sub pretextul oarecăror vinovății se depărtează de întâii lor stătători și fac schismă și rup unitatea Bisericii. Căci cei ce se despart pe sine de comuniunea cea cu întâiul stătător al lor pentru oarecare eres osândit de sfintele sinoade sau de Părinți, firește adică, de comuniunea cu acela care propovăduiește eresul în public și cu capul descoperit îl învață în Biserică, unii ca aceștia nu numai că nu se vor supune certării canonicesti, *desfăcându-se pe sine de comuniunea cu cel ce se numește episcop* chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și

de cinstea cuvenită celor ortodocși. Căci ei nu au osândit pe episcopi, ci pe *pseudoepiscopi* și pe *pseudoînvățători* și nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări”¹.

1. Cf. Arh. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*. Ediția a III-a îmbunătățită, Sibiu, 2005, p. 346-347. Redăm și originalul grecesc: Τὰ ὀρισθέντα περὶ Πρεσβυτέρων καὶ Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν, πολλῶ μᾶλλον ἐπὶ Πατριαρχῶν ἀρμόζει. Ὡστε εἴ τις Πρεσβύτερος, ἢ Ἐπίσκοπος, ἢ Μητροπολίτης τολμήσῃ ἀποστῆναι τῆς πρὸς τὸν οἰκεῖον Πατριάρχην κοινωρίας, καὶ μὴ ἀναφέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, κατὰ τὸ ὄρισμένον καὶ τεταγμένον, ἐν τῇ θείᾳ Μυσταγωγίᾳ, ἀλλὰ πρὸ ἐμφανείας συνοδικῆς καὶ τελείας αὐτοῦ κατακρίσεως, σχίσμα ποιήσῃ· τοῦτον ὥρισεν ἡ ἅγια Σύνοδος πάσης ἱερατείας παντελῶς ἀλλότριον εἶναι, εἰ μόνον ἐλεγχθεῖη τοῦτο παρανομήσας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐσφράγισται τε καὶ ὥρισται περὶ τῶν προφάσει τινῶν ἐγκλημάτων τῶν οἰκεῖων ἀφισταμένων προέδρων, καὶ σχίσμα ποιούντων, καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας διασπώντων. Οἱ γὰρ δι’ αἵρεσίν τινα παρὰ τῶν ἁγίων Συνόδων, ἢ Πατέρων, κατεγνωσμένην, τῆς πρὸς τὸν πρόεδρον κοινωρίας ἑαυτοὺς διαστέλλοντες, ἐκείνου δηλονότι τὴν αἵρεσιν δημοσίᾳ κηρύττοντος, καὶ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἐπ’ Ἐκκλησίας διδάσκοντος, οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον τῇ κανονικῇ ἐπιτιμῆσει οὐχ ὑπόκεινται πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως ἑαυτοὺς τῆς πρὸς τὸν καλούμενον Ἐπίσκοπον κοινωρίας ἀποτευχίζοντες, ἀλλὰ καὶ τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς ὀρθοδόξοις ἀξιοθήσονται. Οὐ γὰρ Ἐπισκόπων, ἀλλὰ ψευδεπισκόπων καὶ ψευδοδιδασκάλων κατέγνωσαν, καὶ οὐ σχίσματι τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας κατέτεμον, ἀλλὰ σχισμάτων καὶ μερισμῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἐσπούδασαν ῥύσασθαι. *După cum*

2. De ce a fost dat Canonul 15?

Ceea ce îi preocupa pe Părinții Sinodului I-II era să împiedice crearea de schisme în trupul Bisericii. Anterior își făcuseră apariția marile erezii, ultima dintre acestea fiind cea a iconomahiei, care fusese condamnată de curând și biruită prin restabilirea icoanelor (843) și Biserica ieșise învingătoare. Nu doreau deci noi dezbinări și tulburări. Prevedeau că, neputând să scindeze unitatea Bisericii prin erezie, diavolul avea să încerce acum să o rănească prin crearea de schisme, prin apariția unor scandaluri de natură administrativă, economică etc. legate de persoanele bisericesti de rang înalt. Sinodul exprimă acest lucru în mod limpede la începutul Canonului 13: „Cel viclean,

se poate observa, în traducerea pr. Floca, *ἑαυτοὺς τῆς πρὸς τὸν καλούμενον Ἐπίσκοπον κοινωνίας ἀποτειχίζοντες* este redat ca „desfăcându-se pe sine de comuniunea cu cel ce se numește episcop”, pr. Floca preferând să traducă verbul *ἀποτειχίζω* prin „a se desface (de)”. Forma „a se îngrădi” este însă mult mai fidelă etimologiei cuvântului: prep. *ἀπὸ* („de”, cu sens local, arătând depărtarea, despărțirea) + subst. *τείχος* („zid de cetate”, „cetate”, „tărie”, „turn de apărare”) (n. trad.).

aruncând în Biserica lui Hristos sămânța ne-ghinei eretice, și acestea văzându-le tăiate din rădăcină cu sabia Duhului, a venit pe altă cale spre viclenie, apucându-se să despartă trupul lui Hristos prin nebunia schismaticilor”. După cum am afirmat deja anterior, prin cele trei canoane (13, 14 și 15) Sinodul stabilește că acei clerici care se îndreaptă împotriva episcopului, a mitropolitului și a patriarhului, invocând diferite greșeli și întrerup comuniunea cu el, precum și pomenirea numelui acestuia la sfintele slujbe, înainte să fi fost pronunțată o decizie și o condamnare sinodală, trebuie să fie caterisiți. În aceste cazuri este interzisă întreruperea pomenirii, îngrădirea.

Pentru a nu se considera însă că întreruperea pomenirii, îngrădirea, este interzisă total, că reprezintă ceva care nu trebuie nici discutat și nici încurajat, și fiindcă erezia, ca atac la adresa credinței, a dogmelor, este un rău mai profund, un pericol mai mare pentru unitatea Bisericii decât schisma, în a doua jumătate a canonului 15, Părinții Sinodului stabilesc și orânduiesc că cele stabilite anterior,

adică întreruperea pomenirii, nu sunt valabile în cazul în care episcopul, mitropolitul, patriarhul propovăduiesc erezia. În acest caz, trebuie să ne îngrădăm imediat și „înainte de ceretarea sinodală”, să ridicăm zid de apărare, să izolăm erezia, să ne punem la adăpost. Există deci vreo îndoială că îngrădirea este față de erezie, și nu de Biserică, de pseudoepiscopi, și nu de episcopi adevărați? Atât de mult și-au pierdut mințile din pricina încețșării sincretismului și a ecumenismului unii episcopi și teologi, care, fie din lipsa pregătirii teologice, fie în mod deliberat, devotați fiind ecumenismului, intimidează și înspăimântă clericii și credincioșii, afirmând că întreruperea pomenirii te scoate în afara Bisericii și te conduce la schismă? Nu spune canonul că cei care întrerup pomenirea nu doar că nu se supun pedepsei caterisirii, ci trebuie să fie și cinstiți, întrucât nu de episcopi s-au separat, ci de pseudoepiscopi, nici nu au provocat schismă, ci apără Biserica de schisme? Îi vom lăsa deci pe ecumeniștii eretici să ne terorizeze cu falsul pericol al schisme și, rămânând uniți cu

ei, vom fi în Biserică? Atunci suntem în Biserică și uniți cu papistașii, cu protestanții, cu monofiziții.

3. Poziția exprimată prin cuvintele „Noi rămânem în Biserică, nu plecăm” este eronată. Cine sunt cei care pleacă din Biserică?

Este impresionant faptul că persoane care au în general cuget ortodox, și chiar episcopi erudiți, preoți și profesori, percep îngrădirea în mod eronat ca separare de Biserică, și nu de erezie și de pseudoepiscopi. Susțin, scriu și predică că ei rămân în Biserică, nu se îngrădesc, își duc lupta în sânul Bisericii. Se fac astfel buni împreună-lucrători și ajutători ai pseudoepiscopilor eretici, fiindcă nu lasă să se ridice zidul întreruperii comuniunii și al pomenirii, rezultatul fiind că erezia ecumenismului înaintează de decenii nestăvilită, pune stăpânire pe persoane și instituții, sinoade, ierarhii, episcopi, facultăți de teologie, iar

noi, ortodocșii, ca niște francțirori, aruncăm în tot acest timp câteva focuri de armă împotriva unui dușman înarmat incomparabil mai bine decât noi, împotriva unui pericol ce constituie o amenințare cu totul asimetrică față de acțiunile noastre. Nu asta facem de atâția ani, amânând construirea zidului? Și acum, văzând că prin pseudosinodul din Creta dușmanii au ocupat până și ultimul bastion instituțional de care dispunem, sistemul sinodal, nu trebuie să ne îmbunătățim oare strategia, să ne adaptăm planurile de comandă, să folosim armamentul cu care ne-au înzestrat Sfinții Părinți prin deciziile lor inspirate de Duhul Sfânt? Din cetatea pseudosinodului sunt lansate proiectile de artilerie și amenințări, din ce în ce mai mulți oameni sunt robiți continuu de ecumenism și de religia universală, rugăciunile comune și fiestele ecumeniste se întetesc, episcopași plini de impertinență și teologi mărunți denaturează și deformează cuvântul adevărului și îl sfășie ca niște fiare sălbaticе, după cum spune Sfântul Grigorie Teologul², iar noi ne între-

2. *Λόγος 28ος, Θεολογικὸς 2ος*, 2, ΕΠΕ. 4, 3G: „Iar dacă cineva este fiară rea și sălbatică și nu este în stare să înțeleagă cuvintele

băm încă unde e Biserica, dacă suntem în Biserică rămânând împreună cu ereticii sau dacă plecăm din Biserică despărțindu-ne de ei? Nu este oare o axiomă eclesiologică consacrată faptul că Biserica este acolo unde există adevărul, și nu acolo unde există episcopi și patriarhi eretici?

4. Exemplul Sfântului Maxim Mărturisorul și al Sfântului Grigorie Palama

Voi prezenta alături doar două mărturii de Sfinți, Părinți, Învățători și Mărturisitori renumiți, pentru a se vedea unde este Biserica și cine sunt cei care ies din Biserică, astfel încât ecumeniștii cu cuget eretic să-și închidă gurile

de contemplație și teologice, să nu se ascundă în tufărișuri hoște și cu răutate, cu scopul de a pune mâna pe vreo dogmă sau pe vreun cuvânt al nostru, sărind pe neașteptate din ascunziș și să sfâșie prin insulte cuvintele noastre sănătoase, ci tot mai departe să stea și de munte să se depărteze, sau altfel va fi lovit cu pietre și se va strivi și va pieri rău ca un om rău, căci pietre sunt pentru cei sălbatici cuvintele adevărate și tari” („Cuvântarea a doua despre Dumnezeu” în Sfântul Grigorie de Nazianz, Cele cinci cuvântări despre Dumnezeu, trad. Pr. Gheorghe Tilea și Nicolae I. Barbu, Editura Herald, București, p. 34).

nerușinate și să înceteze terorizarea celor necunoscători cu teama schismei, iar din partea noastră, susținătorii tăcerii și ai relaxării să se gândească mai bine și să acționeze cu mai multă îndrăzneală și, urmând mai mult îndemnurilor Sfinților Părinți, să se teamă nu de izolarea de oameni, ci de izolarea de Dumnezeu și de sfinți. Sfântul Maxim Mărturisitorul, în secolul al VII-lea, simplu monah fiind, însă datorită imensei sale culturi și luminării dumnezeiești fiind mai minunat și mai înalt decât mulți patriarhi și episcopi³, a ridicat aproape de unul singur greutatea reacției față de erezia monotelismului, care pusese stăpânire pe toate patriarhiile, o anumită perioadă de timp chiar și pe Biserica

3. *Εἰς τὸν βίον καὶ τὴν ἀθλησιν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Μαξίμου*, 14, PG 90, 81-84: „De aceea în orice chip i-a întăritat, i-a aplaudat și i-a antrenat prin cuvinte spre bărbăție și i-a umplut de un cuget foarte nobil. Căci măcar că prin scaun îi erau superiori, prin înțelepciune și prin înțelegere îi erau inferiori și deficitari, ca să nu mai vorbesc de celelalte virtuți și de bunul renume întru toate al bărbatului. De aceea, până într-atât s-au supus cuvintelor lui, încât s-au lăsat convinși fără obiecții și de celelalte îndemnuri și sfaturi foarte folositoare ale lui” (*Sfântul Maxim Mărturisitorul (580–662) și tovarășii săi întru martiriu: papa Martin, Anastasie Monahul, Anastasie Apocrisiarul. „Vieți” - actele procesului - documentele exilului*. Traducere și prezentare: diac. Ioan I. Ică jr, Ed. Deisis, 2004, p. 71-72).

Romei, așa cum astăzi erezia ecumenismului a pus stăpânire pe majoritatea Bisericilor locale, având acum și întărire sinodală prin pseudosinodul întrunit în Creta. Până și împărații s-au convins de faptul că pentru a domina pacea și unitatea atât în Biserică, cât și în Stat trebuia ca Sfântul Maxim să înceteze să reacționeze, liniile sale teologice urmându-i o mare parte a pleomei bisericești. Trebuia ca, fie de bunăvoie, fie prin violență, să accepte textul diplomatic, de compromis, *Typos*, așa cum a fost numit documentul pe care îl pregătiseră teologi ai împăratului Constant al II-lea, nepotul împăratului Heraclie, la curțile palatelor și ale Patriarhiei, așa cum sunt textele diplomatice pe care le-a pregătit pseudosinodul din Creta, pentru a ne uni acum nu cu o erezie, ci cu toți ereticii deodată. Episcopii teologiei diplomatice de atunci, trimiși din partea patriarhului la locul unde era întemnițat Sfântul Maxim, au încercat să îl înfricoșeze, spunându-i că prin atitudinea sa neînduplecată față de ceea ce fusese hotărât de toate Bisericile locale, prin întreruperea comuniunii se scoate pe el însuși din Biserică, iese

din Biserică. Este exemplar și demn de urmat de-a lungul timpului răspunsul marelui Teolog și Mărturisitor. Biserica nu se află acolo unde se află cei care o conduc, patriarhul, episcopii, sinoadele, ci acolo unde există mărturisirea mântuitoare a credinței. Sinoadele sunt legifera- te nu de cel sau de cei care le convoacă, ci de „corectitudinea dogmelor” (ἡ τῶν δογμάτων ὀρθότης). Redăm în continuare textul mărturisirii eroice a Sfântului:

„Ziceau cei ce au venit că au fost trimiși de patriarh și i-au propus Sfântului cele ce aveau să îi spună: «Tu de care Biserică ții?» (voi folosi înseși cuvintele lor) «De a Bizanțului? A Romei? A Antiohiei? A Alexandriei? A Ierusalimului? Iată că toate s-au unit cu eparhiile supuse lor. Așadar, dacă aparții și tu Bisericii Sobornicești, unește-te și tu, ca nu cumva, introducând un nou și străin mod de viață, să nu pățești ceea ce nu te aștepti». Acestora, fericitul, cum ai spune, le răspunde potrivit și cu înțelepciune: «Domnul a spus că Biserica Sobornicească este mărturisirea cea dreaptă și mântuitoare a credinței, pentru aceasta l-a și

fericit pe Petru pentru cuvintele cu care bine L-a mărturisit”⁴. În alt punct al interogării, în care s-a făcut referire la sinoade și la convocarea canonică sau necanonică a acestora, Sfântul Maxim a stabilit criteriul esențial potrivit căruia un sinod poate fi considerat ortodox. A spus că regula evlavioasă a Bisericii consideră sfinte și valide acele sinoade care sunt caracterizate de corectitudinea dogmelor: „Regula evlavioasă a Bisericii recunoaște ca sfinte și aprobate acele sinoade care au fost caracterizate de corectitudinea dogmelor”⁵. La acuzația că prin atitudinea sa provoacă schismă, așa cum suntem și noi acuzați astăzi, cei care respingem pseudosinodul din Creta, a răspuns adresându-le următoarea întrebare: „Dacă cel ce grăiește cuvintele Sfintelor Scripturi și ale Sfinților Părinți face schismă în Biserică, atunci ce se va arăta că face Bisericii cel ce suprimă dogmele Sfinților, fără de care nu este cu putință însăși existența Bisericii?”⁶.

4. *Ibidem*, 24, PG 90, 93.

5. *Ἐξήγησις τῆς κινήσεως, γενομένης μεταξὺ τοῦ κυροῦ ἀββᾶ Μαξίμου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ τῶν ἀρχόντων ἐπὶ σεκρέτου* 12, PG 90, 148.

6. *Ibidem* 5, PG 90, 117: „Ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος κράζει ὁ Μηνᾶς:

Pe aceeași linie pășește, la șapte secole după Sfântul Maxim, în secolul al XIV-lea, marele Isihast și Mărturisitor, arhiepiscop al Tesalonicului, Sfântul Grigorie Palama, incomparabil cel mai mare teolog al celui de-al doilea mileniu. Prin cuvinte foarte grele, lipsite de falsa politețe apuseană a francilor (catolicilor), îl muștră ca pe un mincinos pe Patriarhul Antiohiei, Ignatie, care i-a scris o scrisoare Patriarhului Ioan Calecas, în care își confirmă poziția față de Sfântul Grigorie Palama – un text plin de inexactități și minciuni. Plecând din Constantinopol, Patriarhul Ignatie scria în această scrisoare că se întoarce la Biserica sa, în Antiohia, pe care a primit-o ca moștenire odată cu harul lui Hristos, la fel cum cred și susțin și astăzi cei care ocupă scaune episcopale, arhiepiscopale și patriarhale. Scria: „Smerenia noastră se întoarce la Biserica sa, care i-a fost încredințată ca moștenire în chip legiuit prin harul lui Hristos”. Mânios din cauza susținerii

«Ταῦτα λέγων ἔσχισας τὴν Ἐκκλησίαν». Καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· «Εἰ ὁ λέγων τὰ τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ τὰ τῶν Ἁγίων Πατέρων σχίζει τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ ἀναιρῶν τὰ τῶν Ἁγίων δόγματα, τί δειχθήσεται τῇ Ἐκκλησίᾳ ποιῶν, ὧν χωρὶς οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο, Ἐκκλησίαν εἶναι δυνατόν;»”.

Patriarhului Ioan Calecas și a acuzațiilor nefondate și neteologice împotriva sa, Sfântul Grigorie se întreabă în primul rând ce legătură are cu Biserica, ce parte are la ea, ce succesiune și moștenire la harul lui Hristos poate să aibă acest „apărător al minciunii”, succesiune la Biserica care este „stâlp și temelie a adevărului” și care neîncetat rămâne sigură și neclintită, sprijinindu-se ferm pe cele pe care s-a sprijinit adevărul. Cu caracter apoftegmatic îi spune patriarhului cu cuget eretic că este străin de Biserică, în afara Bisericii, fiindcă „*cei ai Bisericii lui Hristos sunt ai adevărului, iar cei care nu sunt ai adevărului nu sunt ai Bisericii lui Hristos*”. Biserica se află acolo unde este adevărul, cei care nu sunt cu adevărul sunt în afara Bisericii. Se mint așadar pe ei înșiși, spun minciuni cei care se numesc pe sine și unii pe alții păstori și arhipăstori, atunci când nu au credința cea dreaptă. Fiindcă creștinismul nu are în vedere persoanele, ci adevărul și acrivia credinței: „Cu adevărat noi nu am învățat că Creștinismul este definit de persoane, ci de

adevăr și de acrivia credinței”⁷.

Nu sunt exemplare și călăuzitoare îndrăzneala, curajul, atitudinea statornică și intransigentă a unui simplu monah, cum a fost Sfântul Maxim și a unui simplu preot cum era Sfântul Grigorie Palama înainte de a deveni Mitropolit al Tesalonicului, în fața omnipotentei conduceri bisericești și politice? S-au îndoit vreoclipă unde se află Biserica, cine pleacă din Biserică și cine provoacă schisme? Nu au crezut ei că ereticii sunt cei care pleacă din Biserică, pe care o poate exprima, reprezenta până și un monah, până și un preot, atunci când aceștia exprimă și reprezintă Adevărul?

5. Atitudinea luptătorilor pentru adevărul de credință este statornică, fermă și vrednică de încredere

Amânarea întreruperii pomenirii timp de câțiva ani, care s-a făcut *din economie*,

7. Sfântul Grigorie Palama, „Αναίρεσις γράμματος Ἰγνατίου Αντιοχείας” 3, în P. Hristos, *Γρηγορίου Παλαμᾶ Συγγράμματα*, τόμ. Β΄, Tesalonic, 1966, p. 627.

În scopul informării credincioșilor ortodocși neinițiați și necunoscători, nu înseamnă că vom suprima cele predate de tradiția Bisericii și de Sfintele Canoane. Încă din anul 2004, în *Concluziile* Conferinței Științifice Interortodoxe organizate de Secția de Teologie Pastorală și Socială a Facultății de Teologie din cadrul Universității Aristotel din Tesalonic și de Societatea de Studii Ortodoxe, scriam:

„Să se aducă la cunoștința conducătorilor bisericești în mod categoric că în cazul în care vor continua să participe și să susțină panerezia ecumenismului intercreștin și interreligios, calea pe care se impune să o urmeze credincioșii, clericii și mireni, calea mântuitoare, canonică și în duhul Sfinților Părinți este neîmpărtășirea, adică întreruperea pomenirii episcopilor, care se fac împreună responsabili și părtași la erezie și înșelare. Nu este vorba de schismă, ci de mărturisire bineplăcută lui Dumnezeu, așa cum au procedat Părinții din vechime, însă așa au făcut și în zilele noastre episcopi mărturisitori, printre care se enumeră vrednicul de laudă și venerabilul fost Mitro-

polit de Flórina, Augustin, și Sfântul Munte”⁸.

Și în istorica „Mărturisire de credință împotriva ecumenismului”, întocmită și publicată în anul 2009 de către „Sinaxa Clericilor și Monahilor Ortodocși”, care a fost semnată de o mulțime de arhieri, de sute de clerici și monahi și mii de credincioși, am scris:

„Dintre ortodocși, mulți patriarhi, arhiepiscopi, episcopi, clerici, monahi și mireni au acceptat această panerezie (a ecumenismului). O învață «cu capul descoperit», o aplică și o impun în practică, împărtășindu-se în felurite chipuri cu ereticii, prin rugăciuni în comun, schimburi de vizite, colaborări pastorale, *așezându-se în fapt pe ei înșiși în afara Bisericii*. Poziția noastră, fundamentată pe hotărârile canonice sinodale și pe exemplul Sfinților, este evidentă. Fiecare trebuie să-și asume responsabilitățile⁹.

8. Secția de Teologie Pastorală și Socială a Facultății de Teologie a Universității „Aristotel” din Tesalonice și Societatea de Studii Ortodoxe (organizatori), *Οἰκουμενισμός, Γένεση-Προσδοκίες-Διαψεύσεις, Πρακτικὰ Διορθοδόξου Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου*, Sala de Festivități a Universității „Aristotel” din Tesalonice, 20-24 septembrie 2004, Ed. Theodromia, Tesalonice, 2008, p. 1029.

9. Sinaxa Clericilor și Monahilor Ortodocși, *Ὁμολογία Πίστεως κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ*, 2009, p. 25.

6. În locul termenului „îngrădire” e mai bine să folosim expresia „întreruperea pomenirii”

S-a dovedit că termenul „îngrădire”, cu toate că este corect și canonic, creează neînțelegeri și oferă ocazia celor rău intenționați să îi confere extensii semantice pe care nu le are. În orice caz, și în cadrul canonului ponderea semantică vizează întreruperea comuniunii, a pomenirii, care este determinată și clară ca sens și nu permite interpretări greșite și extensii. Noțiunea de zid le permite, de pildă, ecumeniștilor să susțină că se ridică un zid care separă de Biserică, în timp ce, după cum am arătat, zidul se ridică pentru a ne separa de erezie și de pseudoepiscopi. De aceea, și uzitarea termenului „îngrădire” nu este întâlnită în dicționarele teologice și în indicele de termeni din lucrările de teologie și nomocanonice. Folosirea acestui termen este relativ recentă, și în locul acestuia trebuie să se folosească expresia „întreruperea comuniunii” și încă și mai bine „întreruperea pome-

nirii”. În Sfântul Munte, după reforma calendarului și întreruperea pomenirii celor care au acceptat noul calendar, distincția nu se făcea între „îngrădiți” și „neîngrădiți”, ci între „nepomenitori” și „pomenitori”. Termenii „pomenitori” și „nepomenitori” sunt potriviți și astăzi, punându-i în dificultate pe cei care vor să îi prezinte pe „nepomenitori” drept schismatici, întrucât aceștia nu trec la nicio acțiune schismatică, ci pur și simplu nu îi pomenesc pe episcopii eretici sau cu cuget eretic.

II. Nu vom provoca schismă (Sfintele Taine sunt valide și fără pomenirea episcopului)

Unele persoane, însuflețite de dragoste față de clericii și mirenii care au întrerupt pomenirea episcopilor locali, dar și de respectul general față de luptele pentru Ortodoxie, îndeosebi cei care nu l-au cunoscut bine pe autorul acestor rânduri și nu au fost părtași la activitatea sa în chip nemijlocit, astfel încât să poată interpreta corect ultimul său gest, întreruperea pomenirii liturgice a Mitropolitului Tesalonicii, Antim, își fac griji că părintele Theódoros va face schismă. Și la această neliniște au ajuns fie din cauza unor zvonuri răspândite în mod deliberat, fie din cauza propriilor aprecieri eronate. Corelând în acest sens și cuvintele sau acțiunile altor persoane cu care părintele Theódoros a colaborat sau colaborează, fără să fie însă de acord sau să conlucreze cu adevărat întru toate cu acestea, ajung la concluzii greșite.

1. Ce reiese din Canonul 15 al Sinodului I-II din Constantinopol: Sfânta Liturghie nu se săvârșește în numele episcopului

Pentru a înlătura deci aceste griji și pentru a liniști cugetele anumitor persoane, ale celor bine intenționate, desigur, vom da următoarele explicații: întreruperea pomeniirii episcopului eretic sau cu cuget eretic este recomandată de Canonul 15 al Sinodului I-II (861) al Sfântului Fotie cel Mare, atunci când episcopul propovăduiește în public, „cu capul descoperit”, adică fățiș, direct, o anumită erezie condamnată de Sinoade sau de Sfinții Părinți¹⁰. Din acest canon rezultă următoarele:

10. Canonul 15 al Sinodului I-II (861): „Cele ce sunt rânduite pentru presbiteri, episcopi și mitropoliți, cu mult mai vârtos se potrivesc pentru patriarhi. Drept aceea, dacă vreun presbiter, sau episcop, sau mitropolit ar îndrăzni să se depărteze de comuniunea cu propriul său patriarh și nu ar pomeni numele acestuia, precum este hotărât și rânduit în dumnezeiasca slujbă tainică, ci mai înainte de înfățișarea în fața sinodului și de osândirea definitivă a acestuia ar face schismă, Sfântul Sinod a hotărât ca acela să fie cu totul străin de toată preoția, dacă numai se va vădi că a făcut această nelegiuire. Și acestea s-au hotărât și s-au pecetluit pentru cei ce sub pretextul oarecăror vinovații se depărtează de întâii lor stătători și fac schismă și rup unitatea Bisericii. Căci cei ce se despart pe sine de comuniunea cea cu întâiul stătător al lor pentru oarecare eres osândit de sfintele sinoade sau de Părinți, firește

a) Întreruperea pomenirii se referă la episcopul locului și nu la toți episcopii Bisericii. Fiecare cleric întrerupe pomenirea propriului său episcop.

b) Întreruperea pomenirii nici nu se recomandă și nici nu se impune să fie organizată, să se facă adică de mai multe persoane, să nu fie izolată. Și un singur preot poate să porceadă la întreruperea pomenirii episcopului.

c) Episcopul a cărui pomenire se întrerupe trebuie nu doar să aibă cuget eretic, ci și să propovăduiască în public erezia.

d) Această întrerupere a pomenirii este numită în Canon „îngrădire”: „îngrădindu-se pe sine de comuniunea cu cel ce se numește episcop” (τῆς πρὸς τὸν καλούμενον Ἐπίσκοπον κοινῶνίας ἑαυτοῦς ἀποτειχίζοντες). Nu sunt

adică, de comuniunea cu acela care propovăduiește eresul în public și cu capul descoperit îl învață în Biserică, unii ca aceștia nu numai că nu se vor supune certării canonicești, desfăcându-se pe sineși de comuniunea cu cel ce se numește episcop chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși. Căci ei nu au osândit pe episcopi, ci pe pseudoepiscopi și pe pseudoînvățători și nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări” (Cf. Arh. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *op.cit.* p. 346-347).

două lucruri diferite îngrădirea și întreruperea pomenirii. Nu există altă îngrădire în afara întreruperii pomenirii, astfel încât să poată crede cineva că se îngrădește fără să treacă la întreruperea pomenirii.

e) Această îngrădire nu provoacă schismă, fiindcă nu se îngrădește nimeni de Biserică, ci de erezie;¹¹ nu se îngrădește de un episcop ortodox, ci de un așa-zis episcop (τόν καλούμενον ἐπίσκοπον ἑαυτούς ἀποτειχίζοντες), pe care canonul îl numește în continuare „pseudoe-piscop” (ψευδεπίσκοπο) și „pseudoînvățător” (ψευδοδιδάσκαλο).

f) Cei care întrerup pomenirea episcopului care are cuget eretic nu săvârșesc un delict canonic, de aceea nici nu se supun judecății și pedepsei canonice, adică nu trebuie să fie trimiși la tribunale episcopale sau sinodale.

g) Și nu numai că nu trebuie să fie trimiși la tribunale și să fie pedepsiți, ci dimpotrivă, trebuie să fie cinstiți deoarece apără Biserica de schisme și de dezbinări, nu provoacă schismă.

11. A se vedea referitor la aceasta Protopresbiter Theodoros Zisis, „Ἀποτείχιση ἀπό τήν αἵρεση, ὄχι ἀπό τήν Ἐκκλησία”, în *Theodromia* 19 (2017) 3-13.

Schismele le provoacă episcopii cu cuget eretic.

h) Nu este necesar ca episcopul cu cuget eretic să fi fost condamnat de un sinod, pentru ca întreruperea pomenirii acestuia să se facă după condamnarea sa sinodală. Aceasta este permisă și înainte de condamnarea sinodală („înainte de cercetarea sinodală”). Canonul este clar și doar cei agramăți și neinstruiți au dificultăți în a-l înțelege sau unii îl interpretează greșit pentru a se sustrage prevederilor canonului: „unii ca aceștia (cei care întrerup pomenirea) *nu numai că nu se vor supune certării canonicești*, desfăcându-se pe sineși de comuniunea cu cel ce se numește episcop chiar înainte de cercetarea sinodicească, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși. Căci ei nu au osândit pe episcopi, ci pe pseudoepiscopi și pe pseudoînvățători și nu au rupt cu schismă unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări”.

i) Constituie o absurditate din punct de vedere logic, teologic, bisericesc și juridic a admite că întreruperea pomenirii provoacă schismă.

Este cu putință ca însăși Biserica, într-un canon al unui sinod oficial și celebru, la care a prezidat chiar Sfântul Fotie cel Mare, ilustru învățător, teolog, canonist, jurist, filosof, precum și mulți alți episcopi, să recomande săvârșirea schismei și nu doar împotriva Bisericii, ci chiar și împotriva lor înșiși, ca episcopi? Prin sinoade Biserica încearcă să își păstreze membrii în cadrul hotarelor sale, păzindu-i de erezii și de schisme. Este posibil să le spună „întrerupeți pomenirea episcopului și ieșiți din Biserică”?

j) Cel care întrerupe pomenirea aplică recomandarea canonică în timpul săvârșirii Sfintei Liturghii, în timp ce slujește; aceasta înseamnă că potrivit canonului este permisă săvârșirea Sfintei Liturghii fără ca episcopul să fie pomenit; nu stabilește că cel ce întrerupe pomenirea trebuie să fie oprit de la slujire fiindcă pasămite Sfânta Liturghie se săvârșește „în numele episcopului” și acolo unde episcopul nu este pomenit tainele sunt invalide, potrivit opiniei insolite și eronate a Mitropolitului Pergamului, Ioannis Zizioulas, în favoarea căreia nu există nicio mărturie scripturistică

sau a Sfinților Părinți, ci doar episcopocentrismul eretic și despotismul de tip papal. Ar fi recomandat vreodată să se facă taine nevalide Sfântul Fotie cel Mare și ceilalți Părinți purtători de Dumnezeu de la Sinodul I-II, care recomandă întreruperea pomenirii? Toate tainele și Sfânta Liturghie se săvârșesc în numele Sfintei Treimi sau în numele Mântuitorului Iisus Hristos și nu în numele episcopului. Nu este nevoie să dezbatem mai mult lucruri de la sine înțelese. Menționăm doar cu titlul ilustrativ ceea ce le spune Sfântul Pavel corintenilor, care se dezbinaseră împărțindu-se în grupe de adepți, în fruntea cărora puneau unii apostoli-învățători, și nu pe Hristos. Sfântul Apostol Pavel se revoltă spunând că Hristos este Începătorul mântuirii, cel care S-a răstignit pentru noi și în numele lui Hristos se săvârșesc Tainele. „Oare s-a împărțit Hristos? Nu cumva s-a răstignit Pavel pentru voi? *Sau fost-ați botezați în numele lui Pavel?* Mulțumesc lui Dumnezeu că pe nici unul din voi n-am botezat”¹². Dacă deci cerescul și văzătorul

12. 1Cor. 1, 13-14.

de Dumnezeu Pavel afirmă că nu săvârșește Taina Botezului în numele său, cât egoism și câtă mândrie papală ascunde oare opinia zi-ziouliană potrivit căreia Sfânta Liturghie se săvârșește „în numele episcopului”? Însuși Domnul, trimitându-i pe ucenici la propovăduire, le-a poruncit să boteze în numele Sfintei Treimi: „Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”¹³. Iar atunci când a instituit și a întemeiat Taina Sfintei Euharistii, în timpul săvârșirii Cinei celei de Taină, nu a zis aceasta să o săvârșiți în numele vostru, ci ca să mă pomeniți pe mine: „Aceasta să faceți spre pomenirea Mea”¹⁴.

Sfânta Liturghie și celelalte slujbe încep cu invocarea Sfintei Treimi: „Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh” și „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” sau „Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna ...”Nu începem prin invocarea numelui episcopului. Episcopii indiferenți și neinstruiți, dintre care unii nu

13. Mt. 28, 19.

14. Lc. 22, 20.

pot nici măcar să citească predicile pe care li le scriu alții, să facă efortul să caute într-un lexicon al Noului Testament (*Concordantia*) cuvântul „nume”, să vadă al cui nume îl invocau Sfinții Apostoli ca să săvârșească minuni. În numele unuia dintre ei sau toate, în nenumărate întâmplări și situații, se făceau „întru numele Domnului nostru Iisus Hristos”, „chemând numele lui Hristos”? De altfel, și în rugăciunea „Nimeni din cei legați cu poftă și cu desfătări trupești nu este vrednic...”, pe care episcopul sau preotul o rostesc în timpul cântării Imnului Heruvic înaintea Sfintei Mese, mărturisesc că Hristos este slujitorul Tainei, „Cel ce aduci (jertfa) și Cel ce Te aduci (ca jertfă)”, și nu episcopul și nici preotul: „Căci Tu ești Cel ce aduci (jertfa) și Cel ce Te aduci (ca jertfă), Cel ce primești (jertfa) și Cel ce Te împarți, Hristoase, Dumnezeu nostru”. De asemenea, în timpul micii slujbe a luării vremii, de dinaintea Proscomidiei, slujitorii Îl roagă pe Hristos să trimită mâna Sa ca să săvârșească Jertfa cea fără de sânge: „Doamne, trimite mâna Ta dintru înălțimea locașului Tău...”. Pomenirea

episcopului se face din alte motive și nu fiindcă reprezintă un element esențial al Tainei, fără de care Taina este, pasămite, invalidă. În ce dogmatică ortodoxă se învață această învățătură eronată? Episcopul este pomenit pentru a se arăta că cel care pomenește și cel care este pomenit au aceeași credință, că ambii sunt ortodocși, că cel pomenit are aceeași credință cu cel care pomenește, că au aceeași cugetare și aceeași credință. Nu subestimăm locul însemnat, esențial, pe care episcopul îl are în Biserică, după cum spune și Sfântul Igație al Antiohiei, însă toate acestea sunt valabile atunci când este vorba de un episcop ortodox, și nu de un pseudoepiscop.

Prin urmare, potrivit canonului, cel care întrerupe pomenirea continuă să slujească și nu se supune „osândeii canonice”, iar dacă i se impune vreo pedeapsă de oprire de la slujire sau de caterisire de către tribunalele „bisericești” competente, această pedeapsă, necanonică fiind, este invalidă și inaplicabilă. Vai și amar ar fi fost dacă Sfinții Părinți care erau persecutați și caterisiți de sinoade eretice

se supuneau și făceau ascultare față de hotărârile episcopilor eretici. Ar fi fost desființată Ortodoxia.

2. Ecumenismul este erezie condamnată

Întreruperea pomenirii episcopului locului presupune deci din partea acestuia acceptarea și propovăduirea ereziei. Există astăzi vreo erezie care este propovăduită „cu capul descoperit”, adică public, pe față, deschis? Doar cei indiferenți față de dogmele Bisericii și care, considerând „evlavia un mijloc de câștig”¹⁵, adoptă politica struțului și nu văd că mai bine de un secol consumă Biserica, erodează conștiințe, târăște după sine episcopi, preoți, monahi, profesori ai facultăților de teologie și teologi, panerezia ecumenismului, așa cum potrivit a fost numită de marele dogmatician al Bisericii, Sfântul Iustin Popovici, de Sfântul Paisie Aghioritul și de mulți alți părinți și învățători contemporani.

15. 1Tim. 6,5.

Ecumenismul cade sub incidența cerinței Canonului 15 al Sinodului I-II, potrivit căreia erezia propovăduită de episcop trebuie să fie „osândită de Sfintele Sinoade sau de Părinți”. Dincolo de faptul că Sfinții Părinți au condamnat deja această erezie, învățăturile care stau la baza ei au fost condamnate de Sfinți din vechime și de vechi sinoade, de Sfânta Scriptură însăși, fiindcă atacă dogme esențiale ale Bisericii, este chintesența tuturor ereziilor, de aceea și este numită panerezie. Nu e nevoie de multe cunoștințe și studii teologice pentru ca cineva să îi numească eretici pe cei care nu acceptă că Hristos este singurul Mântuitor și Izbăvitor, potrivit învățaturii Sfintei Scripturi, mărturisite în multe locuri și în multe feluri. Din multele mărturii redăm doar cuvintele Sfântului Apostol Petru din cuvântarea sa în fața sinedriului iudeilor, al arhierilor și teologilor vremii: „Și întru nimeni altul nu este mântuirea, căci nu este sub cer niciun alt nume, dat între oameni, în care trebuie să ne mântuim noi”¹⁶. Nu asta spune și Simbolul de Credință alcătuit la

16. F.Ap. 4,12.

Sinodul I Ecumenic împotriva ereziei lui Arie, atunci când vorbește de Dumnezeu-Omul, Iisus Hristos, și de mântuirea prin El? „Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri ...”. Această dogmă fundamentală a unicității și exclusivității mântuirii în Hristos este atacată de ecumenism, care susține că oamenii se mântuiesc și în celelalte religii și prin urmare Sfântul Apostol Petru greșește, la fel și Sfânta Scriptură și întreaga tradiție patristică, care învață că „întru nimeni altul nu este mântuirea”.

Chiar dacă nu îndrăznește să o declare în mod oficial, ecumenismul atacă în mod indirect chiar și dogma Sfintei Treimi, prin ceea ce învață mulți ecumeniști și Conciliul II Vatican, că cele trei religii monoteiste, cele trei religii avraamice, iudaismul, creștinismul și islamismul, cred în Același Dumnezeu. Doar noi însă credem în Sfânta Treime, celelalte două religii neagă dumnezeirea Fiului și a Duhului Sfânt, sunt ariene și pnevmatomahe, de aceea nici nu cred în adevăratul Dumnezeu, fiindcă

cine nu crede în Fiul nu crede nici în Tatăl¹⁷. Și la sfârșitul Sfintei Liturghii cântăm: „Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc, *am aflat credința cea adevărată*, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne”. Nu este de prisos să adăugăm că dogma Sfintei Treimi este atacată și de erezia *Filioque*, cu alte cuvinte învățătura papalității și a protestantismului provenit din aceasta, că Sfântul Duh purcede nu doar de la Tatăl, așa cum învață Sfânta Scriptură prin gura Mântuitorului Iisus Hristos Însuși¹⁸, și așa cum a dogmatizat Biserica la Sinodul I Ecumenic, ci purcede „și de la Fiul” (*Filioque*), potrivit învățaturii oficiale antidumnezeiești și antipatristice a papistașilor și a protestanților, pe care însă ecumenismul și pseudosinodul ecumenist din Creta îi recunosc ca biserici, în ciuda mulțimii de erezii pe care le propovăduiesc, în afara lui *Filioque*.

17. 1In. 2,23: „Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl”. In. 5, 22-23: „Ca toți să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl. Cine nu cinstește pe Fiul nu cinstește pe Tatăl care L-a trimis”.

18. In. 15,26: „Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine”.

Cea mai izbitoare rătăcire a ecumenismului și a pseudosinodului din Creta este însă desconsiderarea și denaturarea dogmei ecleziologice, care afirmă că Biserica este una, și nu multe, și că această Biserică una are o credință și un Botez, potrivit cuvântului Sfântului Apostol Pavel, „un Domn, o credință, un Botez”¹⁹. Această dogmă despre Biserica cea una, caracterizată de identitatea de credință, de aceeași învățătură apostolică și patristică, care ajunge până și în cele mai mici detalii și care trebuie să rămână nestrictă și neclintită, a fost păstrată de Biserică de lungul veacurilor, începând cu epoca apostolică. De la începutul vieții Bisericii, așa cum reiese din textele Noului Testament, și până astăzi apar învățători și profeți mincinoși, precum și episcopi și clerici mincinoși, care încearcă să denatureze, să pervertească Credința unitară a Bisericii celei Una, introducând propriile lor învățături eretice, propovăduind în fond „altă evanghelie”²⁰,

19. Ef. 4,5.

20. 2Cor. 11,4: „Căci dacă cel ce vine vă propovăduiește un alt Iisus, pe care nu l-am propovăduit noi, sau luați un alt duh, pe care nu l-ați luat, sau altă evanghelie, pe care nu ați primit-o, voi l-ați îngăduit foarte bine”. Gal. 1, 6: „Mă mir că așa degrabă

și creând grupări eretice, pe care le numesc biserici. Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți combat și condamnă cu multă severitate ereziile, fiindcă cei care se implică în ele își pierd mântuirea, lipsindu-se de harul mântuitor, care lucrează doar în Biserică; în afara Bisericii nu există mântuire (*extra Ecclesiam nulla salus*), potrivit cuvântului apoftegmatic și general acceptat al Sfântului Ciprian. În toate perioadele vieții Bisericii și în toate scrierile patristice, precum și în textele noastre imnologice se pot vedea interesul neadormit al Bisericii pentru combaterea ereziilor și luptele anevoioase și mucenicești ale Sfinților Părinți, dintre care mulți au devenit martiri și mărturisitori, stâlpi ai Ortodoxiei, pentru a fi păstrată corectitudinea dogmelor, Ortodoxia, și pentru ca să nu stăpânească erezia și rătăcirea. Este de ajuns să citim „Sinodiconul Ortodoxiei”, unde sunt numiți și anatematizați toți ereticii; pentru ca nici o erezie să nu rămână fără condamnare, la sfârșitul „Sinodiconului” Biserica îi anate-

treceți de la cel ce v-a chemat pe voi, prin harul lui Hristos, la altă Evanghelie, care nu este alta, decât că sunt unii care vă tulbură și voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos”.

matizează în general pe toți ereticii: „Anatema tuturor ereticilor!”.

Niciunul dintre Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți nu ar fi putut să creadă că aveam să ajungem astăzi ca Biserica să năruim din interior hotarele Bisericii, „hotarele pe care le-au așezat Părinții noștri”²¹ prin intermediul multor episcopi, clerici și teologi și să introducem în Biserica toate rătăcirile și ereziile, considerând și numind ereziile biserici, așa cum a făcut pseudosinodul din Creta. Aceasta constituie o răsturnare a Evangheliei și a Sfințelor Sinoade, care au condamnat ereziile și ofensă adusă Sfinților Mucenici și Mărturisitori.

Dacă mai adăugăm la acestea și acceptarea sinodală a textelor comune ale dialogurilor teologice, în care recunoaștem ereticilor monofiziți, catolici și protestanți Botez valid și Succesiune Apostolică, precum și aprobarea sinodală de a ne amesteca laolaltă cu protestanții în așa-numitul „Consiliu Mondial al Bisericilor”, disprețuind Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească și făcând din ea

21. Pilde 22,28: „Nu muta hotarul străvechi pe care l-au însemnat părinții tăi”.

o mică pietricică în mozaicul de prost gust al ereziilor, nu ne va fi greu să constatăm că pseudosinodul din Creta a atacat dogma eclesiologică și a introdus o eclesiologie nouă, eretică.

3. Întrebări și probleme actuale

Există deci în mod indiscutabil în zilele noastre o erezie condamnată de sinoade, blestematul ecumenism, pe care l-am descris foarte succint, chiar dacă mulți se prefac că nu-l văd, fiindcă abordarea sa aduce cu sine eforturi, jertfe, calomnii, persecutări, renunțare la comoditate. Până la pseudosinodul din Kolymbari – Creta, ecumenismul era propovăduit „cu capul descoperit” de clerici și teologi izolați, între care reprezentanți de frunte și renumiți sunt cei doi patriarhi ai Constantinopolului, Atenagora și Bartolomeu. Multe sunt rătăcirile și cuvântările eretice, ecumeniste ale Patriarhului Atenagora, care în mod justificat au condus cele mai multe Mănăstiri din Sfântul Munte, însă și monahi trăitori la chilia, printre

care și Sfântul Paisie, la întreruperea pomenirii sale, ca episcop local, timp de trei ani, între 1969 și 1972, urmând Canonul 15 al Sinodului I-II (861). Devierile ecumeniste ale Patriarhului Bartolomeu sunt nemăsurat mai multe, colecții ale acestora fiind publicate din când în când în texte acuzatoare la adresa sa, așa cum este, de exemplu, textul întocmit de „Sinaxa Clericilor și Monahilor Ortodocși”, cu titlul „Noua eclesiologie a Patriarhului Ecumenic Bartolomeu”, care, în afara membrilor Sinaxei, a fost semnat de sute de clerici și monahi și mii de credincioși, însă în principal de nouă arhierei, IPS Ambrozie, Mitropolit de Kalavrita și Aigiáleia, IPS Andrei, Mitropolit de Dryinoupoli, IPS Pantelimon, Mitropolit de Antinóe, IPS Serafim, Mitropolit de Pireu, IPS Pavel, Mitropolit de Glyfada, IPS Ierotei, Mitropolit de Zihni și Nevrokópi, IPS Serafim, Mitropolit de Kýthira, IPS Cosma, Mitropolit de Aitolía și Akarnanía, IPS Ieremia „Mitropolit de Górtyna”²². Importantă este colecția publicată

22. Așa-numitele „Ținuturi Noi” (zone din Grecia de Nord și câteva dintre insulele Mării Egee) sunt eparhii ale Patriarhiei Ecumenice, a căror administrare a fost încredințată de către Patriarhia Ecumenică Bisericii Greciei în anul 1928, în regim de

de curând de Pr. Arhimandrit Hrisostom Píhos, egumen al Mănăstirii Izvorul Tămăduirii din Longovarda, Paros, cu titlul *Condamnarea învățăturilor străine de credință ale Sanctității Sale Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic, înaintea Sfântului Sinod al Ierarhiei Bisericii Greciei*²³. De asemenea, numeroși clerici, monahi și mireni au strâns un mare volum de cuvântări și acțiuni ecumeniste ale Patriarhului Ecumenic Bartolomeu, care, atunci când vor fi publicate și comentate, îi vor surprinde pe susținătorii neinformați ai acestuia.

Trebuia deci ca întreruperea pomenirii Patriarhului Bartolomeu să se fi făcut cu mulți ani înainte de către chinoviile aghiorite și de către preoții viețuitori la chilii, care, potrivit tradiției canonice și patristice, dar și celei aghiorite, vechi și recente, îl pomenesc în fiecare zi la slujbe ca episcop al locului. Același lucru ar fi trebuit să facă și arhieriei așa-numitelor „Ținuturi Noi”^{*}, urmând atitudinea mărturisitoare, curajoasă a celor trei arhierii

„epitropie” (n. trad.). A se vedea textul în *Theodromia* 16 (2014) 557-570.

23. A se vedea textul în *Theodromia* 19 (2017) 18-29.

ai „Țărilor Noi”, care au întrerupt pomenirea lui Atenagora între anii 1969-1972, alături de Mânăstirile aghiorite, și anume a vrednicilor de pomenire IPS Ambrozie, Mitropolit de Eleftheroúpoli, IPS Augustin, Mitropolit de Flórina și IPS Pavel, Mitropolit de Paramythía. Nimeni nu i-a pedepsit atunci, nici Atenagora, și nimeni nu a susținut că Tainele pe care le-au săvârșit în cei trei ani de întreruperea pomenirii patriarhului au fost invalide.

Dacă s-ar fi făcut acest lucru, perspectivele întrunirii pseudosinodului din Creta ar fi fost diferite. Patriarhul ar fi ezitat să convoace „Sinodul” fiindcă ar fi apărut ca responsabil pentru tulburarea provocată în cadrul pleromei bisericești și, în fond, ca acuzat, și, astfel, ecumenismul ar fi rămas o alegere și o rătăcire personală a unor clerici și teologi. Acum, după lipsa de îndrăzneală, după ezitățile și preținsele dificultăți și consecințe de natură pastorală (invocate ca pretext al pasivității), patriarhul cu cuget eretic a rămas practic invulnerabil și neatins și, fără multe opreliști, prin autoritatea și puterea pe care le are, a convocat

pseudosinodul și cu toate că trebuia să apară ca acuzat într-un sinod ortodox, a apărut ca acuzator al celor care se luptă împotriva ecumenismului, având acum chiar mai multă îndrăzneală în exercitarea persecuțiilor și în calomnierea luptătorilor pentru credință, de vreme ce toate rătăcirile pe care le rostea și înfăptuia înainte au acum și întărire sinodală. Noi nu mai suntem acum doar cei ce puneam la îndoială opiniile sale personale, așa cum avem datoria și dreptul să o facem, ci suntem „nedisciplinații, schismaticii, revoluționarii, egoiștii și infailibili, care nu acceptăm cele pe care le hotărăște Biserica în sinod”, așa cum repetă micii papagali ai Fanarului, episcopi neinstruiți și semidocti și teologi proaspăt hirotoniți, care sfâșie cuvântul adevărului precum niște fiare sălbatice, după exprimarea Sfântului Grigorie Teologul.

Uită că validitatea convocării și funcționării unui sinod nu depinde de faptul că se adună la un loc patriarhi și episcopi și discută, ci de corectitudinea dogmelor și a hotărârilor adoptate și de continuitatea față de sinoadele

anterioare²⁴. Biserica se regăsește în sinoadele episcopilor atunci când aceștia urmează adevărul și Ortodoxia. Când aceștia urmează și susțin erezia și rătăcirea, Biserica este absentă, nu se află acolo²⁵. Se află acolo unde este

24. Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Περὶ τῶν πραχθέντων ἐν τῇ πρώτῃ ἐξορίᾳ*, 12, PG 90, 148: „Regula evlavioasă a Bisericii recunoaște ca sfinte și aprobate acele sinoade care au fost caracterizate de corectitudinea dogmelor”. Sfântul Teodor Studitul, „Ἐπιστολὴ 24, Θεοκτίστῳ Μαγίστρω”, G. Fatouros (Ed.), *Theodori Studitae Epistulae*, vol. I, p. 66: „Biserica lui Dumnezeu a rămas însă nevătămată, chiar dacă multe săgeți au fost aruncate asupra ei și porțile iadului nu au putut să o biruiască. Nici nu îngăduie să se facă sau să se spună ceva care stă împotriva regulilor și a legilor existente, cu toate că mulți păstori au acționat în multe feluri cu nesocotință și s-au numit pe sine biserică a lui Dumnezeu și, după părerea lor, au arătat grijă față de canoane, deși în realitate au acționat împotriva canoanelor ... *Un sinod, stăpâne, nu este deci când doar se adună la un loc ierarhi și preoți, chiar dacă sunt mulți la număr (fiindcă zice, «mai bun este unul care împlinește voia lui Dumnezeu decât o mie care o nesocotesc»), ci când se adună în numele lui Dumnezeu, în cercetarea și păzirea canoanelor..* Nu este îngăduit, nu este îngăduit, stăpâne, ca Biserica noastră și nici alta să facă ceva contrar legilor și canoanelor existente. Fiindcă, dacă se îngăduie aceasta, zadarnică e Evanghelia, zadarnice sunt și canoanele. Adică, fiecare, în timpul arhipăstoririi sale, întrucât i se îngăduie să acționeze așa cum crede, dimpreună cu cei ce sunt de acord cu el, trebuie să fie un nou evanghelist, un alt apostol, alt legiuitor? În niciun caz. Fiindcă avem poruncă de la însuși apostolul ca, dacă cineva învață sau ne poruncește să facem ceva ce este în afara a ceea ce am primit și a ceea ce stabilesc canoanele sinoadelor întrunite din timp în timp, ecumenice și locale, să îl considerăm inadmisibil și să nu îl numărăm în preoția sfinților”.

25. Sfântul Grigorie Palama, *Ἀναίρεσις γράμματος Ἰγνατίου Ἀντιοχείας* 3, ΕΠΕ 3, 608: „Fiindcă cei ai Bisericii lui Hristos

păstrat și propovăduit adevărul și prin urmare este limpede cine sunt cei care sunt în Biserică și cine sunt cei care sunt în afara Bisericii. Nenumărate sinoade în istoria bisericească au fost declarate invalide și au fost condamnate ca tâlhărești, ca false sinoade și ca adunări ale celor fărădelege. Între acestea se va număra și pseudosinodul din Creta.

Prin pasivitatea, prin lipsa de curaj, prin pretinsa grijă pastorală și prin teama noastră le-am dat deci posibilitatea Patriarhului și Întâistătătorilor și episcopilor celor de un cuget cu el să convoace „Sinodul” și să consolideze poziția ecumenismului cu pecete sinodală și semnături sinodale. Aceasta înrăutățește lucrurile, le înrăutățește foarte mult, fiindcă acum ecumenismul este propovăduit „cu capul descoperit”, nu numai de cinci-zece sau douăzeci de patriarhi și episcopi, ci de toți cei care au luat parte la „Sinod” și au validat prin semnăturile lor hotărârile, precum și de cei care îi acceptă

sunt ai adevărului, iar cei care nu sunt ai adevărului nu sunt ai Bisericii lui Hristos și cu atât mai mult cu cât se mint așadar pe ei înșiși, numindu-se pe sine și unii pe alții păstori și arhipăstori sfinți. Căci cu adevărat noi nu am învățat că creștinismul este definit de persoane, ci de adevăr și de acrivia credinței”.

hotărârile și le fac cunoscute păstoriiților lor și până și de cei care tac și nici nu le condamnă, nici nu le acceptă, dar „fac pe proștii”, după expresia populară. Atitudinea indicată față de „Sinod” din partea episcopilor este un „da” clar sau un „nu” clar, dar nu tăcerea, fiindcă, în afara faptului că tăcerea înseamnă consimțământ²⁶ și potrivit Sfântului Grigorie Palama reprezintă al treilea fel de ateism²⁷, cartea Apocalipsei ne spune că în problemele de credință se justifică să fie cineva fie rece, fie cald; până și pe cei reci îi suportă Dumnezeu, îi suportă „stomacul” Lui; pe cei căldicei, pe cei adaptați, pe diplomați, pe „da și nu” nu-i suportă, îi respinge, îi vomită: „Știu faptele tale; că nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă ești căldicel - nici fierbinte, nici rece - am să te vărs din gura Mea”²⁸.

26. Sfântul Teodor Studitul, „Ἐπιστολή 43, Ἰωσήφ ἀδελφῶ καὶ ἀρχιεπισκόπῳ”, în *op. cit.* (Fatouros), vol. 1, p. 125: „Iar tăcerea este parte a învoirii”.

27. „Πρὸς τὸν εὐλαβέστατον ἐν Μοναχοῖς κύριον Διονύσιον” 5, în *Γρηγορίου Παλαμᾶ Συγγράμματα*, Ed. P. Hristos, vol. 2, Tesalonic, 1966, p. 482: „Al treilea fel (de ateism), care nu este departe de ticăloasa pereche de mai sus, este acela de a renunța la a vorbi despre învățăturile lui Dumnezeu din pricina neevlavioasei evlavii...”.

28. Apoc. 3, 15-16

Întrucât nici ecumeniștii nu neagă înalțul nivel de autoritate al „Sinodului”, pe baza căruia consideră deciziile acestuia obligatorii pentru toți, sunt forțați să recunoască faptul că panerezia ecumenismului a fost propovăduită și validată în chip vădit, „cu capul descoperit” la acest nivel înalt al „Sinodului”, „pe munte înalt și măreț”, la nivel mondial, panortodox. Și este propovăduit iar și iar de toți cei care acceptă și promovează hotărârile „Sinodului”. Prin urmare, acum nu numai Bartolomeu intră sub incidența întreruperii pomenirii numelui său la sfintele slujbe, ci și toți episcopii care au conlucrat și conlucrează la acceptarea, răspândirea și aplicarea hotărârilor „Sinodului”. Din acest motiv au procedat foarte bine monahii din Sfântul Munte, trăitori la chilii, din păcate însă nu și mănăstirile mari, corectând pasivitatea și ezitarea anterioare și păstrând autoritatea Sfântului Munte ca arcă a Ortodoxiei – aproape imediat după desfășurarea „Sinodului” au întrerupt pomenirea Patriarhului arhiecumenist Bartolomeu, promotorul ecumenismului și al validării sale sinodale.

„Sinaxa Clericilor și Monahilor Ortodocși”, în textul său cu titlul „Scrisoare deschisă – mărturisire despre «Sinodul» din Creta”, care a fost semnat de mulți clerici, monahi și mireni, a sprijinit și a lăudat fapta părinților de la chiliile aghiorite, fiindcă, așa cum scriam: „episcopul lor direct este promotorul și predicatorul «cu capul descoperit» al ecumenismului, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, al cărui nume părinții atoniți nu doresc să mai fie pomenit la sfintele slujbe. Săvârșesc o mare greșală canonică și eclesiologică cei care în loc să laude, îi persecută pe monahii și clericii care țin la tradiția patristică, canonică și aghioritică”²⁹.

Această laudă adusă faptei deplin justificate a părinților de la chiliile Sfântului Munte nu a fost pe placul multor clerici și teologi tradiționali, a fost dezavuată până și de unii membri ai „Sinaxei” noastre, întrucât ceea ce lauzi trebuie să aplici și tu însuși; de la teorie și de la vorbe până la fapte este o mare distanță. Până la „Sinodul” din Creta, episcopii noștri,

29. V. *Theodromia* 18 (2016) 478-487. Textul citat se află la pag. 485.

episcopii Bisericii Greciei, nu cădeau sub incidența Canonului 15 al Sinodului I-II (861), întrucât nu au propovăduit „cu capul descoperit” și în mod deschis panerezia ecumenismului, așa cum o făceau Bartolomeu și cei dimpreună cu el. În deciziile Sinodului Bisericii Greciei, întrunit în luna mai a anului 2016, înaintea „Sinodului”, a părut chiar că propunerile unanime ale ierarhilor erau capabile să desființeze caracterul ecumenist al „Sinodului” și să ofere liniște conștiințelor ortodocșilor. Din păcate Arhiepiscopul și delegația de 24 de membri a Sinodului Grecesc nu s-au arătat demni de hotărârile plenului și nici de așteptările pleromei Bisericii. Au cedat în aspectele esențiale și s-au mulțumit cu schimbări minime, în aspectele secundare, care nu au rănit de moarte trupul ecumenismului, ci i-au provocat doar câteva zgârieturi neînsemnate.

Ne-am pus din nou nădejdlile în întrunirea plenului Sinodului Bisericii Grecești, care a avut loc în luna noiembrie a anului 2016, pentru a ne fi dezmințite brutal. Nu s-a făcut nicio evaluare a „Sinodului”, nici votare pentru accep-

tarea sau respingerea acestuia, ci a avut loc doar o discuție și o informare pe baza referatului foarte pozitiv al Mitropolitului de Serres, Teolog, ale cărui evaluări pozitive și propuneri pentru valorificarea la nivel pastoral a deciziilor „Sinodului” au fost acceptate în unanimitate de către toți membrii Ierarhiei, potrivit „Comunicatului oficial” al Comisiei pentru Presă. Nu s-a făcut nicio observație în privința răsturnării situației, a dezicerii și a abandonării hotărârilor din luna mai. Foarte puțini arhieriei, cum au fost Mitropoliții Serafim de Kýthira și Ambrozie de Aigiáleia, au protestat în legătură cu faptul că acel „Comunicat” a fost inexact, că nu s-a luat nicio decizie, nici pozitivă, nici negativă. Protestele au ajuns la urechi ce nu aud. Pe ascuns, fără dezbateri și supunere la vot, Biserica Greciei a acceptat pozitiv „Sinodul” din Creta. Există oare cineva care poate să creadă și să susțină că Biserica Greciei trebuie să se numere printre Bisericile Autocefale care resping „Sinodul”, numărul acestora crescând astfel la cinci (5) și al celor care recunosc „Sinodul” micșorându-se în mod corespunzător la nouă (9)?

Și, ca și cum nu ar fi fost de ajuns că în fond prin fraudă s-a ajuns la atitudinea pozitivă a Ierarhiei față de „Sinod”, a urmat apoi cunoscutul text al Sfântului Sinod al Bisericii Greciei „Către popor”, purtând titlul „Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta”, un monument de minciună și dezinformare, avându-l ca redactor declarat pe Mitropolitul Ioil de Édessa, Pella și Almopía, dacă nu cumva a fost modificat după întocmirea sa, în orice caz însă redactorul său nu a protestat. În acest text este recunoscut în chip lămurit pseudosinodul din Creta, poporul fiind pur și simplu dezinformat și batjocorit, pentru a limita reacțiile negative în privința „Sinodului”. Nu ne vom ocupa de acest text; au făcut-o deja mulți alții, dar și noi am făcut-o deja, într-un curs la „Arhondaricul” bisericii Sfântul Antonie, transmis și pe internet, iar acum pregătim și forma extinsă, scrisă, a criticii acestuia. Textul sinodal a fost trimis la mitropolii la sfârșitul lunii ianuarie a anului 2017, cu dispoziția de a i se da citire în biserici. A fost citit și distribuit, nu în toate mitropoliile, la începutul lunii februarie.

Prin urmare, după cum am spus, ca o consecință logică necesară, ecumenismul nu este propovăduit acum „cu capul descoperit” doar de Patriarhul Bartolomeu, ci „pe vârful de munte” și de pseudosinodul din Creta, cel mai înalt organ administrativ și pastoral al Bisericii, și de toți semnatarii acestuia, precum și de cei care sunt de acord cu hotărârile lui, cu alte cuvinte de majoritatea zdrobitoare a episcopilor Bisericii Greciei. Acum nu doar părinții din Sfântul Munte sunt îndreptățiți să întrerupă pomenirea episcopului locului, adică a Patriarhului Bartolomeu, ci toți clericii de pe teritoriul Greciei. Am sperat, am așteptat, însă speranțele ne-au fost dezmințite, ca între cei care vor întrerupe pomenirea Sfântului Sinod să se numere și unii episcopi ai vechii „Grecii de Jos”, pentru *a nu se face mincinoși* în fața Sfântului Jertfelnic, când spun, în timpul Sfintei Liturghii, „pe Sfântul nostru Sinod, drept învățând cuvântul adevărului”. Iar arhieriei „Noilor Ținuturi” cu atât mai mult trebuia să facă acest lucru, deoarece *se fac de două ori mincinoși*, zicând „pe Patriarhul nostru Bartolomeu și pe

Sfântul nostru Sinod, drept învățând cuvântul adevărului”.

Aplicând deci Canonul 15 al Sinodului I-II (861), unii clerici, între care ne numărăm și noi, au întrerupt pomenirea numelor episcopilor locului, care, participând la pseudosinod, așa cum sunt Macarie, Mitropolitul de Sidirókastro, și Ioan, Mitropolitul de Langadás, sau susținând pe față „Sinodul”, precum este Antim, Mitropolitul Tesalonicului, și împărțind broșura „Către popor”, au propovăduit și ei, „cu capul descoperit”, erezia ecumenismului. Nu face excepție nici Mitropolitul Teoclit de Flórina, a cărui pomenire a fost întreruptă de câțiva slujitori, în primul rând fiindcă și acesta, în pofida rezervelor inițiale pe care le-a avut în privința participării la „Sinod” și a refuzului său de a participa, în cele din urmă a acceptat hotărârile „Sinodului” și a împărțit și el broșura „Către popor”. Clericii din eparhia sa și mare parte a poporului credincios își doreau ca păstorul lor să meargă pe urmele predecesorului său, a luptătorului episcop Augustin Kantiótis și să dea el cel dintâi semnul rezistenței

ortodoxe, cu atât mai mult cu cât, vreme îndelungată, fiind hrăniți cu predicile ortodoxe arzătoare ale vrednicului de pomenire ierarh, din dragoste și respect nu au suportat să îl asculte pe actualul lor ierarh în calitatea sa de arhieru al „Noilor Ținuturi”, cum *proferă neadevăruri*, pomenindu-l pe Patriarhul Bartolomeu ca „propovăduind cuvântul adevărului”.

Nu susținem că toți arhieriei Bisericii Greciei sunt în aceeași măsură răspunzători pentru acceptarea pseudosinodului și că au lipsit cu totul ierarhii antiecumeniști, cu cuget ortodox, care din diverse motive nu îndrăznesc și, în chip nejustificat, păstrează tăcerea. Cu atât mai mult nu susținem că trebuie să trecem la neîmpărtășirea generală cu toți episcopii ortodocși, de vreme ce încă și cele patru Biserici care nu au participat la „Sinod” (a Antiohiei, a Rusiei, a Bulgariei, a Georgiei) continuă să îl pomenească, prin întâistătătorii lor, pe Patriarhul Ecumenic Bartolomeu. În istoria sa, Biserica a trecut prin situații asemănătoare, în care hotarele între episcopii ortodocși și cei eretici au fost fragile și greu de distins, mulți dintre cei din urmă pocăindu-se și

revenind în rândul ortodocșilor; aceste perioade sunt marcate în primul rând de confuzie și necunoaștere în rândul turmei păstoriților, care nu trebuie lăsați neprotejați și lipsiți de îndrumare, pradă ereticilor ecumeniști, iar noi, slujitorii, nu trebuie să pierdem contactul cu ei. De aceea Părinții admit că în Biserică există două modalități de cârmuire, acrivia și iconomia. Chiar și mari Sfinți plini de zel, precum Sfântul Teodor Studitul, în situații critice asemănătoare lăseau temporar (πρός καιρόν) acrivia și aplicau iconomia, spre evitarea unui rău mai mare³⁰.

Nu s-a contaminat întreaga Biserică de erezie și nu sunt invalide Tainele acolo unde sunt pomeniți episcopi cu cuget eretic, așa cum susțin unii în chip nerușinat și dezbinător. Discernământul și grija pastorală, prin aplicarea iconomiei în momentul de față, sunt

30. V., de exemplu, „Επιστολή 49, Ναυκρατίῳ τέκνῳ”, în *op. cit.* (Fatouros), vol. 1, p. 142: „Așa au făcut și sfinții aplicând iconomia, după cum a făcut și marele Chiril în privința aceasta; fiindcă în orice caz a așteptat o vreme din pricina dificultății orientalilor de a judeca și a aplecării lor cu împătımire spre erezie, neconsiderându-l eretic pe cel care era cu adevărat eretic. Căci ce altceva a mediat, de vreme ce propovăduiau credința ortodox și totodată îl anatematizau pe cel pe care îl pomeneau? Fiindcă fiecare care este ortodox în toate dă anatemei în gând pe tot ereticul, chiar dacă nu o zice cu cuvintele”.

exprimate în ceea ce am convenit cu părinții din Sfântul Munte cu câteva zile înainte de întâlnirea de la Oreókastro din 4 aprilie 2017, însă din păcate aceștia și-au schimbat gândul în ultima clipă, susținând în exclusivitate acrivia, cu alte cuvinte susținând că credincioșii trebuie să frecventeze exclusiv bisericile unde preoții au întrerupt pomenirea, fapt ce creează probleme de natură pastorală, eclesiologică, însă și dogmatică, întrucât presupune că episcopul cu cuget eretic și înainte de condamnarea sa sinodală ca eretic săvârșește taine invalide și lipsite de teme³¹. Nu vom argumenta acum contrariul; este suficient să spunem că secole întregi Răsăritul s-a aflat în comuniune

31. Situația din Grecia, după cum o exprimă și autorul, este diferită de cea din România, unde toți arhierii români susțin sinodul din Creta, instituind un regim de persecuție dură contra preoților și credincioșilor care ar dori să reacționeze la pseudosinodul din Creta. Românii care au dorit să întrerupă comuniunea bisericească cu cei ce pomenesc arhierii semnatari ai documentelor din Creta au luat opțiunea frecventării preoților nepomenitori, fără a contesta validitatea tainelor săvârșite de cei ce sunt încă pomenitori, tocmai pentru a se îngădi de erezie și a da un semnal de urmat atât preoților, cât și arhierilor, că sunt dispuși să parcurgă sute de kilometri pentru a merge la biserică decât să accepte “al treilea fel de ateism”, tăcerea complice, care, în România, ar fi garanția sigură a permanentizării actualei stări de lucruri (n. ed.).

cu Apusul, cu toate că acolo exista erezia *Filioque* și cel mai simplu este faptul că în cazul nostru, al celor care am întrerupt pomenirea episcopilor, tainele pe care le-am săvârșit cu o duminică înainte, când i-am pomenit pe episcopi la slujbe, nu au fost invalide. Spune oare așa ceva canonul 15, și anume că întrerupem pomenirea, fiindcă atunci când pomenim, tainele sunt invalide? Înțelegerea pe care am făcut-o cu părinții aghioriți, care din nefericire a fost încălcată – și de aceea nici nu am luat parte la întâlnirea de la Oreókastro (4 aprilie 2017), spunea următoarele: „Se recomandă credincioșilor să evite să frecventeze bisericile unde slujesc sau sunt pomeniți ecumeniști eretici declarați, episcopi și preoți. Să preferă să meargă acolo unde slujesc episcopi și preoți cu cuget ortodox, chiar dacă din anumite motive aceștia nu au întrerupt pomenirea și acest lucru îl fac din iconomie. Cel mai bine și lăudabil, potrivit acriviei canonice, este să participe la slujbe acolo unde nu sunt pomeniți cei cu cuget eretic, adică acolo unde preoții au trecut la întreruperea pomenirii”.

4. Nu avem planuri schismatice. Păzim unitatea Bisericii în Credința Ortodoxă

În concluzie, spre combaterea calomniilor și pentru liniștirea celor care, bine intenționați, sunt îngrijorați și vor să afle un răspuns oficial, declarăm că, știind cât de mare rău este schisma, care nici cu sângele muceniei nu se poate corecta, însă știind de asemenea că erezia este un rău încă și mai mare din punct de vedere eclesiologic, conducând la pierderea mântuirii, prin întreruperea pomenirii episcopilor cu cuget eretic ne păzim și îi păzim pe credincioși de panerezia ecumenismului, fără să creăm schismă supunându-ne unei alte jurisdicții bisericești, necanonice și pomenind la slujbe alți episcopi. Așa cum am declarat, cu durere și tristețe am trecut la acest gest fiindcă episcopii noștri, fie din ignoranță, fie cu intenție, nu au înțeles motivele întreruperii pomenirii, fundamentate canonic și pe deplin eclesiologic, ne-au alungat din bisericile în care slujeam și au risipit în cele patru vânturi mica noastră

turmă, care este în primul rând propria lor turmă, credincioșii, dezamăgiți, punându-și întrebări referitor la dragostea „păstorilor” lor.

Ne-am făcut datoria și avem conștiința liniștită fiindcă urmăm calea sigură a Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți, luptând ca și Aceia împotriva ereziilor. Vom relua pomenirea episcopilor atunci când vor condamna în mod public panerezia ecumenismului și se vor dezice de pseudosinodul din Creta. Aceasta este poziția noastră și nu facem niciun pas nici la dreapta, nici la stânga. Rămânem în cadrul zidurilor Bisericii celei Una, Sfinte, Sobornicești și Apostolice, așa cum le-au stabilit și le-au clădit Sfinții Părinți în chip statornic și surpăm zidurile panereziei ecumenismului. Apărătorii și susținătorii lui creează parabiserici în cadrul Bisericii, prin sprijinirea ereziilor și dau socoteală înaintea tuturor Sfinților Părinți și Mărturisitori, care au format deja în cer tribunale episcopale și sinodale pentru aceștia.

Biserica nu este exprimată nici de Bartolomeu, nici de Ieronim; este exprimată de

consensul Părinților (*consensus Patrum*) și de toți cei care sunt în acord cu ei și nu de cei care organizează pseudosinoade, sinoade inovatoare, precum cel din Creta, împotriva Sfinților Părinți. Repetăm ceea ce a spus Sfântul Teodor Studitul, atunci când un fost prieten și coleg al său în viețuirea monahală îl acuza că provoacă schismă. Îi scrie deci că nu sfâșie nicicum trupul Bisericii. Și cu toate că nu este fără de păcat, totuși este parte din trupul Bisericii, din care se hrănește, și păzește dogmele și sfintele canoane. Biserica este tulburată și sfâșiată de cei care pervertesc credința, iar viața lor este potrivnică canoanelor și rânduielilor: „Nu suntem, minunate, sfâșietori ai Bisericii lui Dumnezeu, fie să nu pățim aceasta vreodată, cu toate că în altfel ne aflăm în multe păcate. Dorim însă să rămânem un trup cu ea și să ne hrănim cu învățăturile ei dumnezeiești și să păzim canoanele și rânduielile ei. *Însă a face tulburare în Biserică și a te rupe de ea*, care cu adevărat nu are nicio

pată sau zbârcitură, atât în privința învățaturii de credință, cât și a regulilor canoanelor, de la începutul lumii și până astăzi, este lucrarea celor *a căror credință are în sine deformarea, iar viața lor, împotrivirea față de reguli și nelegiuirea*³².

32. 'Επιστολή 28, Βασιλείω μονάζοντι', în *op. cit.* (Fatouros), vol. 1, p. 76.